

Maritieme Dienstverlening en Kust: stakingsrecht bedreigd in de havens

Nieuws maandag 23 maart 2026

De recente acties bij Maritieme Dienstverlening en Kust hebben opnieuw een fundamenteel probleem blootgelegd. Zodra werknemers hun stakingsrecht uitoefenen, volgt niet alleen politieke kritiek, maar steeds vaker ook een juridische aanval. Werkgeversorganisaties zoals Voka en actoren uit de havensector, waaronder het Havenbedrijf Antwerpen-Brugge, grijpen naar de rechtbank om sociale acties te breken.

Via eenzijdige procedures worden spoedbeschikkingen verkregen die de toegang tot de havens moeten garanderen, gekoppeld aan zware dwangsommen. De bedoeling is duidelijk: niet het conflict oplossen, maar de druk op werknemers verhogen. De aanwezigheid van deurwaarders, de dreiging van persoonlijke sancties en de juridische onzekerheid moeten stakers ontmoedigen.

Niet onschuldig

Dit is geen onschuldige evolutie. Het is een bewuste strategie om het stakingsrecht te ondergraven zonder het formeel af te schaffen.

Nochtans is het stakingsrecht een fundamenteel recht. Het wordt erkend in internationale verdragen zoals het Europees Sociaal Handvest en de ILO-conventies en maakt deel uit van de vakbondsvrijheid onder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Dat recht kan niet worden uitgehold omdat bedrijven economische schade ondervinden.

Daar wringt precies het schoentje. Werkgevers argumenteren dat niet alle schepen worden geloodst, dat de logistieke keten verstoord wordt en dat bedrijven schade lijden. Maar dat is net de essentie van een staking. Een staking zonder impact bestaat niet. Als economische schade voldoende wordt om een staking te beperken, dan bestaat het stakingsrecht in de praktijk niet meer.

Gevaarlijke vermenging

In de havens wordt bovendien een gevaarlijke vermenging gemaakt tussen veiligheid en economische activiteit. Uiteraard moeten veiligheidsfuncties gegarandeerd blijven. Maar veiligheid wordt vandaag te vaak gebruikt als argument om volledige economische continuïteit af te dwingen. Dit gaat veel verder dan wat noodzakelijk is en raakt aan de kern van het stakingsrecht.

Wat deze evolutie nog verontrustender maakt, is dat sociale conflicten steeds vaker via de rechtbank worden uitgevochten in plaats van via overleg. Rechters dreigen zo de rol van sociale partners over te nemen. Dat ondergraaft het sociaal model dat juist gebaseerd is op onderhandelingen en collectieve actie.

De inzet is dus groter dan één conflict of één sector. Het gaat over de vraag of werknemers nog effectief druk kunnen uitoefenen wanneer onderhandelingen vastlopen.

Het antwoord moet duidelijk zijn. Het stakingsrecht is geen hinderpaal voor de economie, maar een noodzakelijke tegenmacht. Wie dat recht stap voor stap probeert te beperken, tast het evenwicht tussen arbeid en kapitaal aan.

Daarom is waakzaamheid noodzakelijk. Want wat vandaag in de havens gebeurt, kan morgen overal gebeuren.

Geert Dermaut, Jan Van Wesemael